

Nr 275.

Av herr **Ewerlöf**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsrörelse, m. m.

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 50 har för riksdagen framlagts förslag till ny lag om försäkringsrörelse, avsedd att träda i kraft den 1 januari 1949.

I det betänkande av 1942 års försäkringsutredning (SOU 1946: 33 och 34), som legat till grund för propositionen, framförde utredningen bland annat den uppfattningen, att inom de flesta försäkringsbranscher antalet bolag för närvarande vore större än som erfordrades ur behovstäckningens synpunkt och att en reduktion därför vore önskvärd. Utredningen ansåg det som en angelägen uppgift för det enskilda försäkringsväsendets målsmän att söka åstadkomma en dylik reduktion. I syfte att underlätta möjligheterna till koncentration av företagsenheterna föreslog utredningen förenklade regler för frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd.

I sitt yttrande över försäkringsutredningens betänkande anslöto sig Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska livförsäkringsbolags förening helt till utredningens uttalande angående önskvärdheten av att möjligheterna till koncentration av företagsenheterna underlättades. Samtidigt påpekades emellertid, att man icke kunde räkna med att någon nämnvärd minskning av antalet försäkringsbolag genom sammanslagning av bolag skulle komma till stånd med mindre än att utskiftningsskatt icke komme i fråga i samband med sammanslagningen. Det framhölls, att det icke kunde vara med det allmännas intresse förenligt att med skatt belasta och därigenom omöjliggöra en åtgärd, som icke hade något som helst annat ändamål än att till försäkringstagarnas bästa och i enlighet med de av utredningen uttalade önskemålen koncentrera och rationalisera försäkringsrörelsen. Organisationerna yrkade, att denna fråga skulle lösas, innan den nya lagen trädde i kraft.

I Kungl. Maj:ts ovan nämnda proposition ha i 295 § i förslaget till lag om försäkringsrörelse med vissa smärre jämkningar upptagits de av försäkringsutredningen föreslagna bestämmelserna om frivillig överlåtelse av försäkringsbestånd. Beträffande utskiftningsskatten uttalas i propositionen endast, att detta spörsmål torde komma att upptagas till prövning i annat sammanhang.

Frågan om utskiftningsskatt i samband med sammanslagning av försäk-

ringsbolag har visserligen en begränsad räckvidd på det sättet, att dylik skatt ej kommer i fråga vid sammanslagning av två ömsesidiga försäkringsbolag eller vid ett ömsesidigt bolags uppgående i ett försäkringsaktiebolag. Den har emellertid så stor betydelse, då fråga gäller sammanslagning av försäkringsaktiebolag, att man med bestämdhet kan räkna med att det är nödvändigt, att frågan löses ungefär samtidigt med att den nya lagen om försäkringsrörelse beslutas och i varje fall, innan denna nya lag träder i kraft, för att de organisatoriska förändringar på försäkringsväsendets område, som försäkringsutredningen tänkt sig och som redan i viss utsträckning planerats, skola komma till genomförande i anslutning till den nya lagens ikraftträdande.

Enligt förordningen den 27 juni 1927 om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar och förordning den 21 juni 1940 skall vid sådan utskiftning i samband med nedsättning av bolagets aktiekapital eller vid bolagets upplösning skatt utgå med 30 % på det utskiftade beloppet i den mån detsamma överstiger det enligt i förordningen meddelade regler beräknade tillskottskapitalet. Av förarbetena till utskiftningsskatteförordningen och av vad som sedermera framförts i bolagsskatteberedningens betänkande framgår klart, att man med utskiftningsskatten endast avsett att skattebelägga sådan inkomst, som vid utskiftningen tillförts enskilda aktieägare eller delägare och som är att jämställa med vinstutdelning.

Vid de sammanslagningar av försäkringsbolag som bliva aktuella i samband med ikraftträdandet av den nya lagen om försäkringsrörelse är det givetvis icke avsett att någon verklig utskiftning av tillgångar skall äga rum. De konsolideringsfonder som avsatts under gångna år komma alltjämt att kvarstå i rörelsen för säkerställande av gentemot försäkringstagarna gjorda utfästelser. Försäkringsverksamheten är till sin natur sådan, att den med nödvändighet kräver en stark konsolidering för att kunna möta förskjutningar med avseende på de ekonomiska betingelserna för verksamheten eller kastningar i fråga om skadeförloppet. Beträffande livförsäkring må erinras om att räntefallet på 1930-talet nödvändiggjorde en förstärkning av livbolagens premiereserver med cirka 260 miljoner kronor. Mycket betydande belopp ha även sedermera måst disponeras för samma ändamål. Inom brandförsäkring och andra sakförsäkringsbranscher är en relativt stark fondbildning nödvändig med hänsyn till den ofrånkomliga risken för skador av katastrofartad omfattning, vilket belyses av bl. a. brandskadornas omfattning under de senaste åren. Det torde ligga i öppen dag, att försäkringsbolagen icke kunna vara benägna att lämna sin medverkan till fusioner, om dessa skola leda till att de nödvändiga konsolideringsfonderna skola kraftigt minskas genom utskiftningsskatten.

Den grundläggande principen vid bedömandet av den här upptagna frågan borde uppenbarligen vara, att utskiftningsskatt ej skall komma i fråga

i vidare mån än då tillgångar verkligen »utskiftas», d. v. s. uttagas ur rörelsen och sålunda ej längre komma att tjäna det syfte för vilket de avsetts, nämligen tryggandet av försäkringstagarnas rätt. Mot en generell tillämpning av denna princip kunna dock vissa skatteprincipiella erinringar resas. Men även bortsett från att dylika erinringar med hänsyn till det intresse ur allmän synpunkt, varom här är fråga, borde få stå tillbaka, kan frågan begränsas på sådant sätt, att fusioner mellan försäkringsaktiebolag icke belastas med utskiftningsskatt utan att något avsteg göres från vedertagna beskattningsprinciper.

Så blir uppenbarligen fallet om undantaget från utskiftningsskatt vid sammanslagning av försäkringsaktiebolag begränsas till att endast avse det fall, att moder- och dotterbolagsförhållande föreligger och att moderbolaget äger samtliga aktier i dotterbolaget. Det må framhållas, att för sådant fall de vanliga aktiebolagen ha möjlighet att på ett sätt, som ansetts fullt lojalt, praktiskt taget undgå utskiftningsskatt, nämligen genom att dotterbolaget före fusionen i form av utdelning tillför moderbolaget de vinstmedel, som uppsamlats i annan form än ökning av aktiekapitalet genom utgivande av gratisaktier eller avsättning till reservfonden. Försäkringsaktiebolag ha ej denna möjlighet att vid fusion i huvudsak eliminera utskiftningsskatten, då den s. k. kedjebeskattningen för deras del alltså kvarstår.

Även om en på ovan angivet sätt begränsad lösning av den föreliggande frågan icke helt tillgodoser kravet på att vid sammanslagning av försäkringsaktiebolag utskiftningsskatt ej skall komma i fråga i vidare mån än som tillgångar verkligen utskiftas, torde den dock i flertalet av de fall, som nu äro eller inom den närmaste framtiden kunna bli aktuella, undanröja det hinder för önskvärda fusioner, som utskiftningsskatten för närvarande utgör.

Om frågan begränsas på dylikt sätt torde för riksdagens ställningstagande till densamma icke erfordras någon särskild utredning, varför med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen för sin del ville besluta att utskiftningsskatt enligt förordningen den 27 juni 1927 icke skall utgå i det fall att försäkringsaktiebolag upphör på grund av fusionering med annat försäkringsbolag, som äger samtliga aktier i det upphörande bolaget,

samt att vederbörande utskott ville utforma de författningsbestämmelser som härför erfordras.

Stockholm den 10 mars 1948.

K. G. Ewerlöf.